

A MÁRIAVITA ÓKATOLIKUS MOZGALOM MAGYARORSZÁGI TÖRTÉNETÉHEZ

Az ókatolicizmus magyarországi történetének érdekes fejezete a máriavita mozgalom története. A Kubinyi Viktor (1873–1966), illetve Deák Vidor (1883–1954) püspökök nevével fémjelzett magyar ókatolikus egyházi hagyományok mellett jól kimutathatóan jelen volt hazánkban a máriavita tradíció is. Ennek külön érdekessége, hogy az 1940-es években a máriavita ókatolikus mozgalomhoz tartozó lelkészek – élükön Fehérvary Tamás püspökkel – később szakítottak a máriavita spiritualitással, s inkább mozgalmuk ókatolikus jellegét hangsúlyozták.

A magyar ókatolicizmus történetéről a legtöbbet Harsányi László és Sasvári László kutatásaiból tudunk.¹ A máriaviták mozgalmáról az utóbbi években több írás is megjelent: sashalmi törekvéseikről Dorogi Ferenc írt, míg Fehérvary Tamás 1945. novemberi pásztorlevelét jelen sorok írja tette közzé.²

A máriavita mozgalmat 1893-ban alapította Feliksa Kozłowska (1862–1921) – szerzetesi nevén Mária Franciska nővér – a lengyelországi (akkor orosz fennhatóság alatt lévő) Płock városában. Az alapító asszony célja világi, illetve szerzetesi közösség szervezése volt az Oltáriszentség és a Szent Szűz tiszteletére. Kozłowskának – elmondása szerint – többször voltak látomásai, misztikus élményei, amelyek során többek között Szűz Mária is megjelent neki. Követői számára Mária életét – innen a mozgalom neve – jelölte meg az életszentség példájaként.³

A római katolikus egyház azonban a máriavita lelkiségi irányzatot nem nézte jó szemmel, ezért a mozgalom vezetőjét és tagjait 1906-ban X. (Szent) Pius pápa kiközösítette az egyházból. Egy évvel később a máriaviták új egyházat alapítottak. Egy ókatolikus érsek püspököket szentelt számukra, az új felekezet pedig csatlakozott az ókatolikus egyházak utrechti közösségéhez, ahonnan azonban az 1920-as években – tévesnek ítélt tanításaik miatt – szintén kiközösítették. A máriaviták már tevékenységük korai időszakától engedélyezték a nős férfiak, illetve a nők pappá szentelését.⁴

1935-ben a máriavita egyházon belül szakadás következett be. Hagyományos irányzatuk máriavita ókatolikus egyház, míg a szakadárok máriavita katolikus egyház néven működnek elsősorban Lengyelországban, valamint Nyugat-Európában és Észak-Amerikában (főleg a lengyel emigránsok körében).⁵

Magyarországon a máriavita ókatolikus felekezet 1939-ben bukkant föl. Ekkor szentelték ugyanis Lengyelországban máriavita pappá Csernohorszky

¹ HARSÁNYI 1988. 16–54., HARSÁNYI 1989. 74–78. és SASVÁRI 1994. 81–125.

² DOROGI 2011. 133–141. és MIKLÓS 2010. 159–168.

³ HETÉNYI VARGA 2003. 705.

⁴ A magyarországi máriavita mozgalom szellemiségéről bővebben: CSERNOHORSZKY 1939.

⁵ OLEJKO 1965. 67–95.

Gyulát – a későbbi Fehérváry Tamás püspököt. Magyarországon térítómunkába kezdett, tevékenységét azonban nem sok siker koronázta, sőt a felekezet nyilvános működését 1943-ban a magyar hatóságok megtiltották. A magyar máriavita ókatolikusok 1945-ben kezdték meg újra tevékenységüket, amikor magyarországi vezetőjük – immár püspökként – folytatta egyházszervező működését.

Csernohorszky Gyula házasságon kívüli gyermekként született Aradon 1917. november 27-én. Később édesanyjával a trianoni Magyarországra költözött: Jászapátiban, illetve Budapesten folytatott tanulmányokat. Rövid ideig minorita szerzetesnövendék is volt. 1939-ben – miután a plocki máriavita szemináriumban is tanult – máriavita pappá szentelték. Magyarországon hozzálátott az egyházszervezéshez, de a kezdeti kudarcok és a felekezet betiltása után ismét a római katolikus egyházzal vette föl a kapcsolatot, sőt még a katolikus hitvallást is letette. Ennek ellenére nem ismerték el fölszentelt papnak, a jezsuiták segítségével azonban állami állást kapott a postánál.⁶

Már Magyarországot szovjet megszállása után, 1945. november 11-én szentelte püspökké Roman Jakub Próchniewski máriavita ókatolikus érsek Plockban. Csernohorszky ekkor szervezte meg az állam által elismert és támogatott Magyar Nemzeti Máriavita Ókatolikus Egyházat (amelynek működését aztán Rajk László belügyminiszter 1947. december 31-i hatállyal betiltotta). A fiatal püspök 1948 augusztusában házasságot kötött. Ezzel újabb botrányt okozott, hiszen felesége akkor mindössze tizenhárom éves volt. A máriavita ókatolikus lelkészek gyakran keltették föl magukra a figyelmet, de nem lelkipásztori vagy szociális tevékenységükkel, hanem iszákosságukkal, gyakori részegségükkel, amely következményként többször verekedésbe keveredtek.⁷

Az egyház betiltása után Csernohorszky gyári munkásként dolgozott, az állambiztonsági szervek megfigyelés alatt tartották. 1964 augusztusában sikerült Magyarországról távoznia, az osztrák hatóságok politikai menekültként fogadták. Bécsben élt, majd rövid időt Lourdes-ban töltött. 1965 júliusában Kanadába utazott, ahol letelepedett és Tamás érsek néven az ókatolikus rítusú Amerikai Evangéliumi Ortodox Katolikus Egyház (The Evangelical Orthodox Catholic Church in America) egyik főpapjaként tevékenykedett. 1972-ben ókatolikus hitelveket valló, magát tradicionális katolikusnak nevező egyházat hozott létre, amelynek Észak-Amerika mellett Európában, sőt Hong Kong-ban is tevékenykedett missziója. 1984. január 7-én hunyt el Montrealban.⁸

Az 1940-es évek második felében a máriavita mozgalom erőteljes támogatásban részesült a baloldal – főleg a hatalomba igyekvő és a szovjet mintájú államszocialista rendszer bevezetésére törekvő Magyar Kommunista Párt – részéről. Erre az egyik bizonyíték, hogy a Csanád vármegyei (a mai Békés megyei) Kevermesre éppen a helyi kommunista bíró, Magyar Béla hívására érkezett meg

⁶ Sasvári 1994. 98–99.

⁷ Sasvári 1994. 100. Ezt megerősítette Gyulay Endre nyugalmazott szeged-csanádi püspök is, aki battonyai fiatalemberként szintén gyakran látta ittasan a település főterén házat bérlő máriavita ókatolikus lelkészeket. (Gyulay Endre szóbeli közlése. 2010. október 6.)

⁸ <http://www.evangelicalorthodoxcatholic.org/fehev.html> (A letöltés időpontja: 2010. szeptember 12.)

a máriavita püspök papjaival átvenni a községben a lelkipásztori föladatokat az internált Farsang László (1907–1968) római katolikus plébánostól.⁹

Ezt az esetet a helyi kisgazda sajtó a következőképpen kommentálta: „A mariavita papok egyéb érdekességei közé tartozik még az, hogy valamennyien kivétel nélkül a Kommunisták Párt tagjai. Ehhez a tényhez azt hisszük, semmiféle kommentár nem szükséges. A cél nagyon is átlátszó és az a bizonyos lóláb leplezetlenül kilóg. Mi csak azt szeretnénk tudni annyi sok más emberrel együtt, hogy az örök szegénységet hirdető és semmiféle pénzt el nem fogadó papok miből élnek, kinek a »guruló« pénzt élvezik és kinek a szolgálatában állnak katolikusellenes üzelmeikkel?”¹⁰

Az akkori legnagyobb társadalmi támogatottsággal rendelkező politikai szervezet, az 1945. novemberi választásokon több mint ötvenhét százalékos eredményt elérő Független Kisgazdapárt lapjának a következőket nyilatkozta Csernohorszky az általa vezetett felekezetről: „Katolikusok vagyunk, de nem azonosítjuk magunkat sem Mindszentyvel, sem pedig Rómával.”¹¹ Majd – Kevermesen elmondott egyik beszédének lényegét kiemelve – megfogalmazta céljukat: „Darabokra zúzzuk a római katolikus egyház hatalmát Magyarországon.”¹²

Fehérváry Tamás püspök 1945. november 27-én adta ki első – és mindmáig egyetlen ismert – pásztorlevelét.¹³ Ebben a máriavita ókatolikus vallás és a máriavita szerzetesrend magyarországi újraindulásáról is hírt adott. „1945 áprilisában ismét életre kelt a Máriavita-rend hazánkban, hogy felállítsa ismét Krisztus trónját, amelyet az emberi gonoszság és az emberi elvakultság ledöntött. Azóta ismét hirdetik a magyar máriaviták, hogy az oltáriszentség nem csak Szentség, hanem az élő Krisztus, akit nem lehet bezárni egy szekrénybe, akit nem lehet belakolni egy templomba, mert él és uralkodni akar.”¹⁴

Kifejtette a püspöki pásztorlevélben, hogy az általa, illetve a máriavita ókatolikus papok által kiszolgáltató szentségek, valamint az általuk bemutatott misék érvényesek. „Ne hallgassatok ellenségeinkre, akik azt terjesztik, hogy a máriaviták nem miséznek érvényesen. Hazudnak ezek valamennyien. Krisztust nem lehet monopolizálni, mert az Úr Jézus ott van jelen, ahol akar és a Szentlélek ott ílet, ahol akar. Egyébként a Máriaviták a Janzenista Katolikus püspököktől¹⁵ nyerték a püspöki szentelést, akiknek apostoli jogutódlását csak a tébolyodottak vonják kétségbe és azok, akik nem bírják elviselni Krisztus diadalát a máriaviták között. Egy 20. századbeli Krisztus követőt nem lehet hazugság hadjárattal eltéríteni

⁹ Magyar Nemzet, 1946. augusztus 25. 3.

¹⁰ Szegedi Kis Újság, 1946. szeptember 20. 3.

¹¹ Kis Újság, 1946. szeptember 28. 4.

¹² Kis Újság, 1946. szeptember 28. 4.

¹³ Vö. Miklós 2010. 159–168.

¹⁴ Tamás, Isten kegyelméből a Magyar Máriavita Ó-Katolikus egyház első püspöke: Első pásztorlevél. Budapest, 1945. november 27. SZCSPL PHEI 599/1946.

¹⁵ A hollandiai janzenista püspökök a tizenharmadik század elején alapítottak Rómától független egyházszervezetet, vezetőjük az utrechti érsek volt.

Krisztustól. Egyébként az üzenjük a hazugságot terjesztőknek, hogy söpörjenek a saját portájukon –, mert van mit söpörni.”¹⁶

Fehérváry a dokumentum végén kifejtette a máriavita ókatolikus hit alapelveit is. „Sokan, akik nem ismernek bennünket máriavitákat, azt hiszik, hogy mi eretnekek vagyunk. Leírjuk tehát röviden, hogy nem eretnekek, hanem nagyon is katolikusok a Máriaviták. Eretnek csak az, aki valamely Katolikus dogmát tagad. 1. Hisszük és tanítjuk az Ó- és Újszövetségi Szentírást úgy és olyan formában, ahogy azt a Szent Egyház Atyák hitték, magyarálták és tanították. 2. Mi a katolikus tan? Az, amit lerini Sz[en]t. Vince¹⁷ szavai szerint mindnyájan, mindig és mindenütt vallottak.¹⁸ Az Egyház egyedüli Feje Jézus Krisztus. Az apostolok testülete, majd a világ összes püspökei, akik be tudják bizonyítani, hogy érvényes szentelést, ill[etve]. consecrációt¹⁹ kaptak, alkotják a tanító Egyházat. Az apostolok mind egyformák voltak hatalomban, ugyanígy a püspökök is. Mert sz[en]t. Péter se nem kisebb, se nem nagyobb sz[en]t. Pálnál.”²⁰

Pressl József máriavita pap 1946 októberében, mint Páter Pressl Bernardin O[rdo]M[ariavitae], a Fehérváry Tamás püspök vezette Máriavita Ókatolikus Magyar Nemzeti Egyház püspöki irodaigazgatója írt levelet „elvtársi üdvözléssel” Justus Pálnak, a Szociáldemokrata Párt agitációs és propaganda osztálya vezetőjének. Ebben felekezetük lapja, a *Nemzeti Egyház* havonta egyszeri megjelenetéséhez kérte a párt anyagi támogatását.²¹

A kérelmet végül elutasították a szociáldemokraták, de a levél érdekes utat járt be a pártközpontban. Horváth Zoltán a párt főtítkárságának irodavezetője 1946. október 29-i glosszájában költséges és kevés politikai haszonnal járó vállalkozásnak tartotta a lap támogatását, s „ha már ilyesmit csinálunk – írta –, jobb lenne a szabad egyházakkal kezdeni (Michnay)²², mert azoknak vannak tömegeik”. Justus november 7-én írta rá, hogy egyetért Horváthtal. Bán Antal iparügyi miniszter négy nappal később lejegyzett véleménye szerint a máriaviták segítése „egyszerűen azt jelentené, hogy a kat[olikus]. egyház ellen megkezdtük a gyakorlati kultúrharcot”. Schiffer Pál, a párt főtítkárságának munkatársa úgy vélte, a levelet meg sem kell válaszolni.²³

A levelet író Pressl József a máriavita egyház 1947. évi betiltása után 1948. augusztus 1-jén egyik alapítója volt az Óbudán szerveződő Keresztény Ókatolikus Egyháznak, amelynek lelkészeként tevékenykedett. Egy évvel később azonban

¹⁶ Tamás, Isten kegyelméből a Magyar Máriavita Ó-Katolikus egyház első püspöke: Első pásztorlevél. Budapest, 1945. november 27. SZCSPL PHEI 599/1946.

¹⁷ Lerini Szent Vince vértanú, negyedik századi hispániai diakónus. Ünnepe: január 22. Vö. Ijjas 1976. 277–278.

¹⁸ Kiemelés az eredeti szövegben.

¹⁹ Konsecráció: fölszentelés (jelen esetben az egyházi rendben a püspöki méltóságra).

²⁰ Tamás, Isten kegyelméből a Magyar Máriavita Ó-Katolikus egyház első püspöke: Első pásztorlevél. Budapest, 1945. november 27. SZCSPL PHEI 599/1946.

²¹ A Nemzeti Egyháznak egyetlen négyoldalas száma jelent meg 1946 májusában.

²² Michnay László (1893–1965) adventista lelkész, később – 1958 és 1960 között – a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsának titkára.

²³ PIL 283. f. 10/213. ó. é. Erre a forrásra Széles Tamás püspök (Magyar Ókatolikus Misszió) hívta föl a figyelmem, s a dokumentum másolatát is rendelkezésemre bocsátotta. Mindezt ezúton is köszönöm!

már Antretter Ede angyalföldi ókatolikus lelkész (aki egyben a kommunista párt-nak is oszlopos tagja volt) mellett dolgozott. 1950-ben az előző esztendőben létrejött Magyar Ortodox Adminisztrátúra munkatársa lett, amelynek kötelékében ismét – ezúttal keleti ortodox szertartással – pappá szentelték. Az 1950-es években Karcagon volt parókus, később Ausztriába távozott, ahol egy bécsi orosz emigránsokból álló egyházközséget pasztorált.²⁴

A máriavita ókatolikus mozgalomnak ugyan túl sok híve nem volt az 1940-es évek második felében Magyarországon, politikai támogatása viszont igen. A kommunisták őket akarták fölhasználni a katolikus egyház ellen, hiszen öltözetük, liturgiájuk, hittanításaik jelentős része jobbára megegyezett a katolikusokéval. Sőt, egy független nemzeti katolikus egyház alapjaiként is tekinthettek rájuk.²⁵

Érdekes, hogy ugyanebben az időben Balogh István római katolikus papt, miniszterelnökségi államtitkárt is kapacitáltak egy Rómától független magyar nemzeti katolikus egyház megszervezésére. (Ilyen jellegű próbálkozásuk volt a csehszlovák kommunistáknak a kérészetű Csehszlovák Katolikus Akció létrehozása.²⁶) Balogh páter azonban mindezt a nyilvánosság előtt nemcsak cáfolta, de kifejezetten és határozottan tagadta is.²⁷

A máriavita gyökerű ókatolikus mozgalom az államszocializmus évtizedeiben is jelen volt Magyarországon. A Magyar Ókatolikus Egyház néven bejegyzett felekezet vezetője 1957 és 1974 között Thury Lajos címzetes apát, püspöki helynök volt, míg a Szegeden tevékenykedő Ambrus Ferenc örkanonok 1990-ben bekövetkezett haláláig mutatott be miséket – igaz, hívek és állami engedély nélkül – magánkápolnijában.

Thury Lajos Budapesten született 1903. augusztus 24-én. Római katolikus teológiai tanulmányokat folytatott, a papnevelő intézet harmadik és negyedik évét – 1927 szeptembere és 1929 júniusa között – a nagyváradai szemináriumban végezte el. Doktori fokozatot a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett. Nagyváradon szentelték pappá 1929 nyarán. 1930–1931-ben a Szilágy megyei Kárászteleken volt segédlelkész. A nagyváradai püspökség papi személyzetéről az 1930-as évek végén készült személyi adatlapok között az övé nem található.²⁸ Valószínűleg már korábban szakíthatott a római egyházzal. Később megnősült, fiúgyermeké született. Egy ideig a hetednapos adventista egyháznál szolgált lelkipásztorként.

Thury az 1950-es években – amikor Fehérváry Tamás püspök ismét megszervezte egyházát – az akkor már máriavita jelzőjét és jellegét elhagyó magyar ókatolikus egyházhhoz csatlakozott, amelynek 1957-től mint püspöki helynök és címzetes apát vezetője volt. Az ókatolicizmust ő képviselte a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsában. Az 1960-as években főállású lelkész volt, s az

²⁴ HARSÁNYI 1988. 48–49. és dr. Sasvári László szóbeli közlése alapján.

²⁵ Lásd bővebben: BALOGH 1992. 227–241.

²⁶ Vö. HAL'KO 2004.

²⁷ Magyar Nemzet, 1949. március 17. 5.

²⁸ Emódi András, a Nagyváradai Római Katolikus Egyházmegyei Levéltár levéltárosa közlése elektronikus levélben. 2012. február 1.

államtól havi kétezer-hétszázhuszonöt forintnyi fizetést kapott.²⁹ 1984. január 18-án érte a halál Budapesten.³⁰

Ambrus Ferenc 1914. október 5-én született Vaskúton. Fiatalon egy ideig laikus testvérként volt jezsuita novícius. Később a Csongrád Megyei Mezőgazdasági Gépjavitó Vállalat üzemi konyháján, illetve az Utasellátó Vállalatnál dolgozott szakácsként. 1946-ban Battonyán találkozott Fehérváry Tamással, aki ott pappá szentelte (a szentelésre Szegedről biciklivel ment át, kapott is a máriavitáktól egy fehér szerzetesi ruhát, amit azonban nem hordott, máriavita szerzetesi neve Fidelis volt).

Ambrus 1947-ben Szegeden alapított harmincfős gyülekezetet, de a hódmezővásárhelyi tanyavilágban is próbálkozott – sikertelenül. Eljárt a megyei békepapi gyűlésekre, a megyei egyházügyi referens engedte neki, hogy misézzen (sokáig a szegedi magyar ortodox kápolnában). Haláláig kapcsolatban – levelezésben – állt Fehérváryval, aki 1960. július 18-án a budai káptalan tagjává, őrkanonokká nevezte ki. Szegeden, Kecskés-telepen az Adai utca 7. szám alatt lakott, a nyári konyhájában berendezett kápolnájában tartott misét, hívek nélkül.³¹ 1990. július 19-én hunyt el Szegeden, a római katolikus egyház szertartása szerint temették el a szeged-alsóvárosi temetőben.³²

Ambrus Ferenc egyházszervező és gyülekezetalapító kísérletéről 1965 elején a *Csongrád Megyei Hírlap* is tudósított. A meglehetősen gunyoros hangvételű és negatív tendenciájú cikkben olvasható, hogy Ambrus Ferenc harmincnégy hódmezővásárhelyi és harminckét szegedi lakos aláírásával adott be egy petíciót, amelyben kérte lelkészi működése állami engedélyezését. Az aláírások nagy részéről azonban kiderült, hogy nem eredetiek, s a kérelmet a valóságban csak Ambrus néhány munkatársa írta alá (rokonai és ismerősei nevében is). Végül – részben Thury Lajos ókatolikus püspöki helynök ellenzése miatt – nem is kapta meg a működési engedélyt.³³

A kanadai emigrációban élő Fehérváry Tamás – akkor már „érsek-metropólita, máltai lovag” – még 1982. április 27-én is levélben fordult a magyar szábadegyházak testületéhez és kérte a szervezet támogatását ahhoz, hogy Ambrus Ferenc az államtól megkapja az engedélyt a nyilvános lelkészi működéshez, s „gyakorolhassa kötelességét és hivatását Szegeden a saját házában lévő kápolnában a hozzá forduló még megmaradt csekély híveink részére – az egykori 25.000 híveink csekély töredékének”.³⁴ Természetesen erős túlzás, hogy akár a máriavita mozgalomnak, akár az ókatolikus felekezetnek bármikor is lett volna huszonöt-ezer híve Magyarországon.

A magyarországi ókatolicizmusnak – amelynek, ha nem is domináns módon, de része a máriavita hagyomány – azonban nem csupán múltja van, de jelene

²⁹ MOL XIX-A-21-c. 680. 1.

³⁰ Tóth Tamás szegedi temetőkutató közlése.

³¹ Dr. Sasvári László szíves szóbeli közlése. 2012. március 19.

³² A születési és halálozási adatokat Tóth Tamás szegedi kutató bocsátotta rendelkezésemre, amit ezúton is köszönök.

³³ Csongrád Megyei Hírlap, 1965. február. 25. 4. A cikkre Csima Ferenc valláskutató, a Vallástudományi Szemle egyik szerkesztője hívta föl a figyelmemet. Köszönet érte!

³⁴ MOL XIX-A-21-c. 680. 4.

is. 2010-ben megalakult ugyanis a Magyar Ókatolikus Misszió, amelynek püspöke, Széles Tamás nemrégiben megjelent *Ókatolikus ébredés* című írásában az ókatolicizmus magyarországi hagyományairól és a jelenlegi állapotáról is tudósít.³⁵ A mai Magyar Ókatolikus Misszió nem a máriavita szellemiség, hanem a Kubinyi Viktor és Deák Vidor nevével fémjelzett ókatolikus hagyomány letéteményeseként működik.

Irodalom

BALOGH Margit

1992 Elvetélt fordulatok az egyházpolitikában. Kísérletek a nemzeti katolikus egyház megteremtésére Magyarországon. In: *Évkönyv 1992*. Szerk. Bak János. Budapest. 227–241.

CSERNOHORSZKY Gyula Ottó

1939 *Máriavita ó-katolikus egyház. A máriaviták rövid története és alaptörvényei*. Budapest.

DOROGI Ferenc

2011 Ókatolikus mariaviták Sashalmon. *Magyar Sion*, 1. sz. 133–141.

HARSÁNYI László

1988 *Ókatolicizmus Magyarországon*. Budapest. (Kéziratos egyetemi szakdolgozat.)

HARSÁNYI László

1989 Ókatolikusok Magyarországon. *Világosság*, 1. sz. 74–78.

HAL'KO, Jozef

2004 *A csehszlovák szakadár Katolikus Akció. Kommunista kísérlet a katolikus egyház nemzeti egyházzá formálására Csehszlovákiában*. Esztergom–Piliscsaba.

HETÉNYI Varga Károly

2003 Máriaviták. In: *Magyar Katolikus Lexikon*. 8. köt. Főszerk. Diós János, szerk. Viczián János. Budapest, 2003. 705.

IJJAS Antal

1976 *Szentelek élete*. 1. köt. Budapest. 277–278.

MIKLÓS Péter

2010 Máriavita ókatolikus püspöki pásztorlevél 1945-ből. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1–2. sz. 159–168.

OLEJKO, Nikolaus

1965 Der polnische Altkatholizismus. In: *Kirche im Osten*. Band 8. Göttingen. 67–95.

SASVÁRI László

1994 Ókatolikus mozgalmak Magyarországon. *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, 1–2. sz. 81–125.

³⁵ Széles 2012. 51–55.

SZÉLES Tamás

2012 Ókatolikus ébredés. *Theológiai Szemle*, 1. sz. 51–55.

Levéltári források

Magyar Országos Levéltár (MOL)

Állami Egyházügyi Hivatal Adattára. XIX–A–21–c. 680. 1–4.

Szeged-Csanádi Püspöki Levéltár (SZCSPL)

Püspöki hivatal iratai: egyházigazgatási iratok (PHEI). 599/1946.

Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár (PIL)

Szociáldemokrata Párt iratai (1944–1948). 283. f.? 10/213. ő. e.

Sajtótermékek

Magyar Nemzet, 1946. augusztus 25.

Szegedi Kis Újság, 1946. szeptember 20.

Kis Újság, 1946. szeptember 28.

Magyar Nemzet, 1949. március 17.

Csongrád Megyei Hírlap, 1965. február. 25.

PÉTER, MIKLÓS

ON THE HISTORY OF THE HUNGARIAN MARIAVITE OLD CATHOLIC MOVEMENT

The history of the Mariavite movement is an interesting chapter of Hungarian Old Catholicism. The Mariavite movement was also present along with Old Catholic ecclesiastical traditions enhanced by Bishop Viktor Kubinyi (1873–1966) and Bishop Vidor Deák (1883–1954). As a matter of curiosity, the priests associated with the Mariavite Old Catholic Movement in the 1940s and Bishop Tamás Fehérváry later broke away from the Mariavite spiritualism established in 1893 by Feliksa Kościowska (1862–1921) in Poland, and instead the Old Catholic character was emphasized.

This study gives forth data to the Hungarian history of Mariavite Old Catholics based on archives and newspaper reports. The organizing ecclesiastical work of the Mariavite Bishop Tamás Fehérváry – originally called Gyula Csermohorszky (1917–1984) – between 1939 and 1947 is discussed, along with the ecclesiastical activity of Lajos Thury (1903–1974) abbot, and Ferenc Ambrus (1914–1990) Old Catholic priest in Szeged.